

Posudek vedoucí na magisterskou diplomovou práci Bc. Veroniky Levy

Předkládaná diplomová práce Veroniky Levy *Tělo pod dohledem: Tělesnost a sexualita v próze Krásné zelené oči* je komplexní a sofistikovanou genderovou analýzou reprezentace femininity v kontextu holokaustové literatury. Diplomantka hned v úvodu anekdoticky připomíná noticku z letitého Antikvariátu Valentinská, v níž je děj Lustigovy novely traktován jako příběh osiřelé dívky, která se před smrtí v Osvětimi zachrání tím, že nacistickým nacistickým vojákům slouží jako prostitutka. Tento popis následně kontrastuje se svým kritickým, feministickými teoriemi informovaným čtením knihy, a sice jako „příběh chlapce, který si představuje sexuální zneužívání své manželky.“

Tato konceptuální zkratka výstižně ilustruje stěžejní reinterpetaci novely, která – jak diplomová práce důkladně a současně bolestně vyjevuje – je ve vztahu (nejen) k hlavní protagonistce v mnoha ohledech hluboce problematická, potenciálně zraňující a opakovaně ujařmující. Ačkoliv je toto v práci přítomno spíše v kritických náznacích, dochází analýza k otázce (jež by však byla nutně předmětem zcela jiného typu zkoumání), nakolik se Lustigova autorská licence přeživšího holokaustu, někdejšího šéfredaktora známého a globálně vydávaného pánského magazínu a konečně též světově uznávaného spisovatele otiskuje do způsobů, jimiž vystavuje syžet, zpodobňuje muže a ženy a jejich interakce, a zda vlastně svou pozicí autority nereprodukuje a nekodifikuje obrazy, jež jsou v kontextu androcentrismu a dějin po holokaustu rigidně tradiční a diskriminační. Ostatně Levy poukazuje na skutečnost, že kniha holokaust podivným způsobem erotizuje, ba zpornografičňuje, což koreluje s důležitostí sexuality pro nacistickou ideologii. Do jaké míry tedy Lustigovo dílo činí to, co samo zamýšlí kritizovat?

Důvody, jež k nastíněné úvaze o androcentrické, potažmo sexistické předpojatosti – která, jak jsem zmínila, jde za rámec předložené absolventské práce, ale je vysoce relevantní – vedou, rozkrývá diplomantka v analýze narativního vystavění příběhu na pozadí literárních výpovědí o holokaustu, vše samozřejmě za výborně zvládnutého využití postupů feministické literární kritiky a také optiky G. Ch. Spivak stran možnosti/schopnosti hovořit. Jak Levy správně přibližuje v teoretické části při kontextualizaci žánru holokaustové literatury, všechna pojednání o zkušenostech holokaustu řeší dilema, že podat svědectví o prožitém je nemožné avšak jedině tím, že se o událostech bude mluvit, lze opakování bezprecedentních tragédií předejít. Nemožnost vypovídání o skutečnosti tak paradoxně evokuje nutnost hovořit.

Jak diplomantka ukazuje, Lustigova kniha tedy předkládá jistou formu svědectví o potenciálně prožitém osudu – autorka zde vhodně využívá studie o sexuálním zneužívání žen v koncentračních táborech i různých nacistických reprodukčních programech. Rozebíraná kniha tedy jistou formou svědčí a hovoří a chce dát hlas zneužívané ženě. Jak však studentka kriticky dokládá, Lustigova protagonistka je vlastně v pozici spivakovské subalterní postavy, která hovořit nemůže, protože jí struktura narace hlas odnímá. Jak již bylo zmíněno, příběh vypráví muž, později manžel hlavní protagonistky, nikoliv přeživší žena. Navíc, identita a bytí ženské postavy je v knize redukováno na tělesnost a sexualitu, protagonistka je jak dějovou linií, tak strukturou vyprávění zbavena subjektivity. Levy tedy naprosto relevantně zpochybňuje zavedené představy o emancipačním charakteru knihy: reprezentace femininity, byť je tato primárním těžištěm díla, je zde jasnou redukcí. Jak diplomantka výstižně argumentuje, „ženská agentnost a moc spočívá [v knize] především v sexualitě, čímž se [dílo] podílí na negativní stereotypizaci ženské sexuality“.

Analytické kvality práce shledávám jako největší devízu předkládaného textu. Veronika Levy zároveň koherentně a účelně propojuje teoretická východiska s analýzou, tudíž práce se čte jako jeden bezešvý celek. Co se týče formální stránky, je myslím škoda, že místy je vyjadřování myšlenky mírně klopotné, některé závěry by šlo podat brilantněji. Práce je adekvátně proodkazovaná, avšak umístění některých odkazů není správné stran hlavního „message“ odkazovaného odborného textu. Seznam bibliografie je rozsáhlý, veškeré využití zdroje jsou relevantní a vhodně vybrané.

Ze své pozice vedoucí práce musím diplomantčin vklad velmi ocenit; byl naprosto bezprecedentní, spolupráce bezproblémová (třebaže diplomová práce vznikala z důvodu rodinného i pracovního vytížení déle, než bylo původně plánováno), studentka veškeré mé komentáře/výhrady promptně a kriticky zapracovala. Bylo pro mě obohacující vidět, jak se interpretace Lustigova díla po rukama Veroniky Levy proměňuje v analytický skvost, jehož kondenzovaná verze by si zasloužila zpracování do formy akademického článku a publikování v odborném akademickém periodiku.

Velmi ráda tak práci **doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou „výborně“**.

V Hradci Králové, 15.9. 2018

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová